

บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการศึกษา

เนื่องจากเกาะสมุยเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมไปพักผ่อนและท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เกาะสมุยขึ้นชื่อว่ามีทิวทัศน์ที่สวยงามทางด้านทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล คือ มีชายหาด เกาะแก่ง ปะการังที่สวยงามหลายแห่งรอบเกาะ และมีบรรยากาศที่เงียบสงบ โดยมีสวนมะพร้าวเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ อีก ได้แก่ น้ำตก ป่าเขา แหล่งท่องเที่ยวประเภทศาสนสถาน แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ความนิยมในแหล่งท่องเที่ยวของเกาะสมุยนี้เห็นได้จากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าสู่เกาะสมุย มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นมาโดยตลอด จึงทำให้มีนักลงทุนท้องถิ่นและต่างถิ่นสนใจในพื้นที่เกาะสมุยมาโดยลำดับ

การพัฒนาทางการท่องเที่ยวของเกาะสมุยเริ่มมาตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ.2513 ในครั้งนั้นการท่องเที่ยวยังรู้จักในวงแคบเฉพาะในหมู่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ หรือนักท่องเที่ยวที่ชอบลักษณะการผจญภัยเท่านั้น ธุรกิจสถานที่พักแรมที่ประกอบการอย่างจริงจังมีเพียง 2-3 แห่ง ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะอาศัยอยู่กับชาวบ้านโดยให้เงินเป็นการตอบแทนหรือบางครั้งชาวบ้านก็ให้พักโดยไม่ต้องเสียเงิน ต่อมาเกาะสมุยได้รับการพัฒนาในด้านโครงสร้างพื้นฐานจากรัฐ ได้แก่ ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา และจากเอกชน ได้แก่ ท่าเรือ บริการเรือข้ามฟากที่สามารถขนยานพาหนะได้คราวละหลายคัน(เฟอร์รี่) และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ผลพวงจากการพัฒนานี้ได้ส่งผลให้ช่วงปี พ.ศ.2525-2529 เป็นช่วงที่มีการปรับตัวทางการท่องเที่ยวของเกาะสมุย กล่าวคือรูปแบบการเดินทาง ลักษณะท่องเที่ยว รูปแบบสถานที่พักแรม การบริหารกิจการ เปลี่ยนไป นั่นคือมีความสะดวกในการเดินทางเข้าสู่เกาะสมุยมากขึ้น เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวชาวไทยมากขึ้น อาคารสิ่งปลูกสร้างของสถานที่พักแรมมีลักษณะถาวรขึ้น และมีการแข่งขันกันมากขึ้น เป็นต้น ขณะเดียวกันเกิดการกว้านซื้อที่ดินและเก็งกำไร ทำให้พื้นที่เกษตรของเกาะสมุยในบริเวณพื้นราบลดลง แต่ได้รุกเข้าไปทำลายพื้นที่ป่าในที่สูงแทน จนกระทั่งมาถึงยุคปัจจุบันคือ พ.ศ.2530-ปัจจุบัน โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ทั้งที่ภาครัฐและเอกชนช่วยกันพัฒนาและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวต่าง ๆ เติบโตขึ้นอย่างเต็มที่ มีการลงทุนทางด้านสถานที่พักแรมในทุกระดับราคา ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์มีการขยายตัวตามภาวะเศรษฐกิจ จึงส่งผลให้เกิดการขยายตัวทางการท่องเที่ยวและการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว สังเกตได้จากจำนวนสถานที่พักแรม ห้องพัก และนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก เนื่องจากมีนักลงทุนเป็นจำนวนมากเข้ามาลงทุน เพิ่มความสะดวกสบายเพื่อการท่องเที่ยว ในขณะที่โครงสร้างพื้นฐานได้รับการปรับปรุงรูปแบบการบริการทางการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานขึ้นต่างจากสภาพเดิม จึงเกิดสถานที่พักแรมที่มีการบริการแบบนานาชาติ ทำให้รูปแบบการ

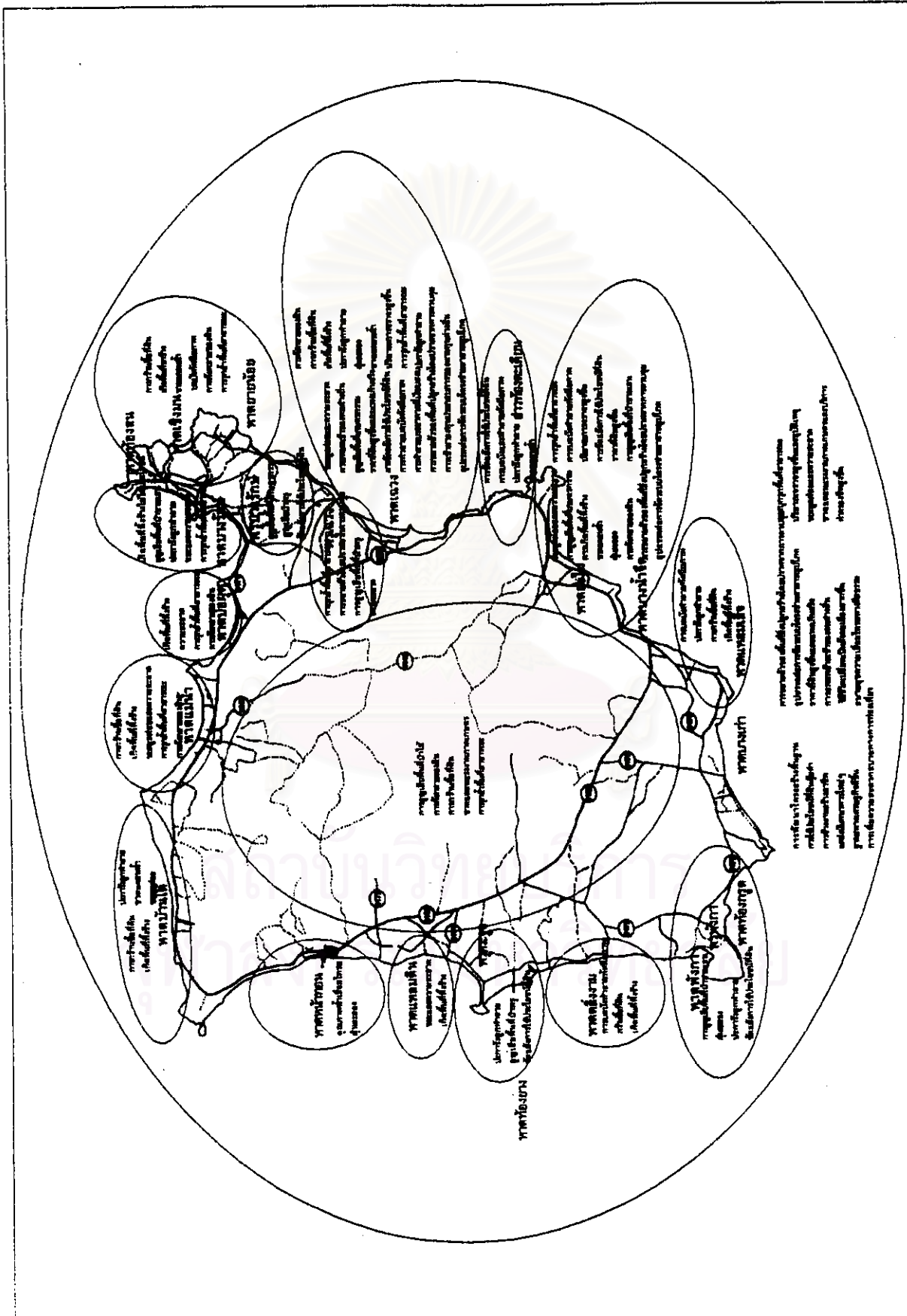
บริหาร รูปทรงอาคารเปลี่ยนไปจากบังกะโล่พื้นดินเป็นโรงแรมทรูทราและมีขนาดใหญ่ขึ้น ซึ่งเห็นได้ชัดในบริเวณหาดเฉวง มีความจำเป็นต้องใช้แรงงานจำนวนมาก แต่ธุรกิจบริการท่องเที่ยวโดยตรงไม่ได้สร้างงานให้แก่คนท้องถิ่นมากนัก เนื่องจากแรงงานท้องถิ่นมีอุปนิสัยไม่เหมาะแก่งานบริการและไม่มีความชำนาญพอ ทำให้มีการอพยพแรงงานเข้ามาเป็นจำนวนมาก ในขณะที่เดียวกันสัดส่วนของเจ้าของสถานประกอบการต่างถิ่นก็เพิ่มจำนวนขึ้นทุกปีและมักเข้ามาประกอบกิจการขนาดใหญ่เนื่องจากมีเงินทุนสูง การขยายตัวของสถานที่พักแรมในช่วงปี พ.ศ.2530-ปัจจุบัน มีการขยายตัวไปตามแนวชายฝั่ง เนื่องจากบริเวณหาดเฉวง หาดละไม เป็นหาดที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วและเริ่มมาก่อนหน้านี้แล้ว ทำให้มีความหนาแน่น และราคาที่ดินสูงมาก นักลงทุนจึงเริ่มหันไปมองที่ชายทะเลแห่งใหม่ที่มีความสวยงาม และมีศักยภาพทางการท่องเที่ยว ทำให้หาดหลาย ๆ หาด เช่น หาดเชิงมน หาดตลิ่งงาม หาดแม่ไม้ หาดปอดูด หาดบางน้ำจืด เริ่มเปิดตัวขึ้น ขณะเดียวกันก็เกิดแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ได้แก่ สถานบันเที่ยงยามคำคืน ไต๋นเก๋ บาร์ ดิสโก้เธค และแหล่งนันทนาการและการกีฬา ไต๋นเก๋ สวนผีเสื้อ สวนงู กีฬาควยชน Samui Go-Kart เป็นต้น โดยสรุปแล้วการพัฒนาการท่องเที่ยวได้ทำให้พื้นที่ของเกาะสมุยซึ่งไม่เคยมีการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวได้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินจากเดิมที่เป็นพื้นที่เกษตรหรือที่รกร้างตามธรรมชาติ กลายเป็นพื้นที่ที่ทำประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยวขึ้น โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วปราศจากการควบคุมและการจัดวางแนวทางที่เหมาะสมและทันเหตุการณ์ จึงก่อให้เกิดผลกระทบต่อเมืองตามมากมาย

จากการวิเคราะห์ผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อการใช้ที่ดินและสภาพแวดล้อมของเกาะสมุยในบทที่ผ่านมาสามารถสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในหัวข้อต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ลักษณะผลกระทบ ผลกระทบที่เกิดขึ้นมี 2 ด้าน คือ ด้านบวกและด้านลบ ซึ่งผลกระทบด้านบวกเกิดขึ้นในระบบทรัพยากรสิ่งแวดล้อม 2 ด้าน คือ คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์และสาขาคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต ในขณะที่ผลกระทบด้านลบปรากฏในทุกสาขาของระบบทรัพยากรสิ่งแวดล้อม คือ กายภาพ นิเวศวิทยาคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์และสาขาคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต

2. พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบนอกจากจะได้แก่พื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของเกาะสมุยเองแล้ว ยังได้แก่พื้นที่ต่อเนื่องอื่น ๆ ด้วย

แผนที่ 6.1 เป็นการนำเอาข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบในลักษณะต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน มาลงในแผนที่ทำให้สามารถทราบบริเวณที่ได้รับผลกระทบได้อย่างชัดเจน ซึ่งจะเห็นได้ว่าพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบเป็นลักษณะแนวยาวขยายออกไปจากบริเวณหาดเฉวง หาดละไม ออกไปตามแนวชายหาดหรือแนวถนนของเกาะสมุย จึงสรุปได้ว่าบริเวณที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดคือบริเวณหาดเฉวง รองลงมาคือหาดละไม และพื้นที่ต่อเนื่องกับหาดทั้งสอง ไต๋นเก๋ บริเวณคอนเทนเนอร์ของเกาะ

แผนที่ 6.1 แสดงบริเวณที่ได้รับผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีต่อเกาะสมุย

3. ระดับผลกระทบ จากการวิเคราะห์ลักษณะผลกระทบที่ผ่านมา กล่าวได้ว่าระดับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยวมีผลบวกในระดับปานกลางค่อนข้างสูงถึงระดับสูง และผลกระทบด้านลบมีระดับผลกระทบตั้งแต่ระดับต่ำถึงระดับสูงมาก สรุปอยู่ในตารางที่ 6.1

6.2 ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขและควบคุมผลกระทบ

ผลของการศึกษาทั้งหมดที่ผ่านมาทำให้ทราบว่า ผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวของเกาะสมุยที่มีต่อการใช้ที่ดินและสภาพแวดล้อมของเกาะสมุยนั้นพบว่าผลกระทบที่มีระดับสูงถึงสูงมากปรากฏในสาขาย่อยการใช้ที่ดิน โครงสร้างพื้นฐาน และเศรษฐกิจสังคม โดยเมื่อพิจารณาอย่างตื้นแต่ลึกแล้วจะพบว่า การใช้ที่ดิน เป็นสาเหตุหลักที่ก่อให้เกิดผลกระทบอื่น ๆ ตามมาแทบทั้งสิ้น ดังนั้นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องหาทางลดผลกระทบจากการใช้ที่ดินให้เหลือน้อยที่สุด ขณะเดียวกันก็จะต้องควบคุมไม่ให้เกิดผลกระทบในลักษณะเดียวกันเพิ่มขึ้นอีกในอนาคตด้วย เพื่อให้สะดวกต่อการดำเนินการในการแก้ไขและป้องกันปัญหา จึงควรจัดทำ "แผนการใช้ที่ดิน" ขึ้น แผนดังกล่าวนี้เป็นแผนสำหรับการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นแล้ว และแผนสำหรับการควบคุมป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย ทั้งนี้เพื่อให้เป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบจะได้นำมาปฏิบัติต่อไป

จากข้อเสนอแนะส่วนหนึ่งได้จากชาวบ้านเกาะสมุยและนักท่องเที่ยว (ตารางที่ 6.2) ใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้วิจัยในการเสนอแนะแนวทางแก้ไขและควบคุมการใช้ที่ดินเพื่อให้เกาะสมุยได้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ขึ้นชื่อ มีบรรยากาศการท่องเที่ยวที่ดี ความน่าอยู่ ที่ดำรงอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติที่ถูกทำลายน้อยที่สุดต่อไป ตามข้อจำกัดของระบบนิเวศวิทยาและความสามารถในการรองรับ การพัฒนาการท่องเที่ยวการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของนักท่องเที่ยวทำให้เกิดปัญหาในบริเวณชายหาดและพื้นที่ตอนในของเกาะมากขึ้นด้วย เนื่องจากได้ทำให้จำนวนห้องพักในโรงแรมและบังกะโลที่เกาะสมุยได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และเมื่อศึกษาสภาพทั่วไปของเกาะสมุย พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวของเกาะสมุยได้ปรากฏขึ้นแล้วในรูปของ การอึดตัวของสิ่งอำนวยความสะดวกและการทำลายสภาพทางกายภาพ (Physical Carrying Capacity) การลดลงของคุณภาพการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวและความรู้สึกทางลบของประชาชนท้องถิ่น และระดับนักท่องเที่ยวหรือกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจที่ทำให้สิ่งแวดล้อมลดคุณค่าลง (Environment Carrying Capacity) สำหรับขีดความสามารถในการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2538) ได้ศึกษากำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของเกาะสมุยกำหนดไว้เท่ากับนักท่องเที่ยวเฉลี่ย 9,550 คน-วัน/วัน หรือสูงสุด 14,200 คน-วัน/วัน เทียบได้กับจำนวนห้องพัก 8,000 ห้อง ซึ่งถูกกำหนดโดยปัจจัยของน้ำประปาตามโครงการพัฒนาประปาของการประปาส่วนภูมิภาค (5,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน) ปัจจุบันการขยายตัวของห้องพักสูงถึง 7,975 ห้อง (ปี พ.ศ.2539) คาดว่ามีนักท่องเที่ยวเฉลี่ยประมาณ 11,796 คน-วัน/วัน (ปี พ.ศ.2538) (ข้อมูลการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ยังในบทที่ 4) และเฉลี่ยสูงสุดในเดือนเมษายนประมาณ 12,000 คน-วัน/วัน (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และ

ตารางที่ 6.1 สรุประดับผลกระทบด้านลบ

ผลกระทบด้านบวก					
การใช้ที่ดิน		- การใช้ประโยชน์ที่ดินคุ้มค่า		▲	△
โครงสร้างพื้นฐาน		- การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน			
เศรษฐกิจและสังคม		- การจ้างงานและสร้างอาชีพ - ฐานะทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น - การเข้ามาลงทุนประกอบการของนายทุนต่างถิ่น - วิถีชีวิตเปลี่ยนเป็นสังคมเมืองมากขึ้น			
การพักผ่อนหย่อนใจ		- เพิ่มความสะดวกสบายด้านบริการการท่องเที่ยว			
ผลกระทบด้านลบ				▲	△
ทรัพยากรดิน					
ทรัพยากรน้ำ					- คุณภาพน้ำเสื่อมโทรม
ทรัพยากรอากาศ					
ทรัพยากรสิ่งมีชีวิตบนบก					
ทรัพยากรสิ่งมีชีวิตในน้ำ					- การสูญเสียพันธุ์ปลาไม่
การใช้ที่ดิน		- สูญเสียพื้นที่เกษตรกรรม - การตัดเยี่ยงการใช้ประโยชน์ที่ดิน			- ภาครัฐถูกทำลาย
โครงสร้างพื้นฐาน		- การขยายตัวของพื้นที่สิ่งปลูกสร้างโดยปราศจากการควบคุม - การรุกล้ำพื้นที่สาธารณะ			
เศรษฐกิจและสังคม		- เกิดอุปสรรคต่อการจัดระบบโครงสร้างสาธารณูปโภค - ปริมาณการจราจรสูงขึ้นและเกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง - ขยะมูลฝอยและความสะอาด - ค่าครองชีพสูงขึ้น - ราคาที่ดินสูงขึ้นและมูลค่าที่ดินแพงเกินจริง - การอพยพย้ายเข้าของคนต่างถิ่น			- เกิดพื้นที่ทิ้งร้างไม่ได้ประโยชน์ - การขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค
คุณภาพ		- การขยายตัวของเมือง - วิถีชีวิตเปลี่ยนเป็นสังคมเมืองมากขึ้น - อนามัยและความเชื่อโบราณทางศีลธรรม			
		- การทำลายและบังคับบังคับโดยภาพการทำลายทรัพยากรภาคที่จับต้อง			

ที่มา : จากการศึกษา

ตารางที่ 6.2 แสดงข้อคิดเห็นต่อการแก้ไขผลกระทบการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อการใช้ที่ดิน

ผลกระทบสำคัญ	ลักษณะผลกระทบ	ข้อเสนอจากชาวบ้าน*	ข้อเสนอจากนักท่องเที่ยว
การใช้ที่ดิน	การขยายตัวของพื้นที่ปลูกสร้างโดยปราศจากการควบคุม	<ul style="list-style-type: none"> * ออกกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาคาร ที่มีความเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเกาะสมุย และเข้มงวดในการปฏิบัติตาม * ควบคุมการใช้ดิน กำหนดพื้นที่ และจำกัดขนาด(จำนวนห้อง)และกำหนดให้รูปทรงอาคารกลืนกับธรรมชาติ 	<ul style="list-style-type: none"> * จำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว * กำหนดเขตตลาดพักผอนสำหรับประเภทของนักท่องเที่ยว * กำหนดเขตการใช้ที่ดิน การควบคุมอาคาร * ควรสนับสนุน วรรณคดีให้สถาปัตยกรรมของสถานที่พักแรมมีลักษณะเป็นอาคารในเขตร้อนหรือมี เอกลักษณ์ แบบไทย (Authentic Thai-style Bungalow)
	การรุกล้ำพื้นที่สาธารณะ	<ul style="list-style-type: none"> * มาตรการป้องกันการปิดกั้นทางลงหาดของเอกชนเพื่อให้ชาวเกาะสมุยและนักท่องเที่ยวไม่รู้สึกถูกกีดกัน โดยทางราชการจัดหาทางลงหาดที่ชัดเจน * กวดขันกับธุรกิจท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่กระทำผิดรุกล้ำพื้นที่สาธารณะ * ห้ามการบุกรุกทำลายป่า 	
	การสูญเสียพื้นที่เกษตรกรรม		
	การขัดแย้งการใช้ประโยชน์ที่ดิน	<ul style="list-style-type: none"> * ควบคุมการใช้ที่ดิน 	

ที่มา : แบบสอบถาม

หมายเหตุ : * รวบรวมความคิดเห็นจากประชาชนชาวเกาะสมุย เจ้าของสถานที่พักแรมและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้และเป็นระดับผู้นำชุมชน

เทคโนโลยีแห่งประเทศไทย : 2538) ลักษณะเช่นนี้ใกล้เคียงกับระดับที่เป็นขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย : 2538) ลักษณะเช่นนี้ใกล้เคียงกับระดับที่เป็นขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว แต่จะเกินกว่าขีดความสามารถ ฯ ในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว เดือนธันวาคมถึงเมษายน อย่างไรก็ตามประมาณว่าปัจจุบันจำนวนห้องพักในสถานที่พักแรมที่ยังไม่จดทะเบียน และที่พักในลักษณะบ้านเช่า รวมกันว่าจะเกินกว่าขีดความสามารถ ฯ ในระดับ 8,000 ห้องแล้ว นั่นคือ ต่อไปนี้ต้องมีมาตรการที่สามารถควบคุมการขยายตัวของการท่องเที่ยวไม่ให้เกินกว่าขีดความสามารถ ฯ ซึ่งน่าจะเกิดในปี พ.ศ.2539 อย่างไรก็ตามเกาะสมุยได้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจำพวกแหล่งน้ำสำรอง เคาเผาขยะ และระบบบำบัดน้ำเสียได้ทำให้เกาะสมุยอาจขยายขีดความสามารถในการรองรับเพิ่มได้อีก โดยให้เพิ่มไม่เกิน 11,000 ห้อง

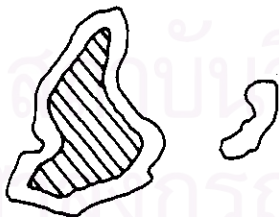
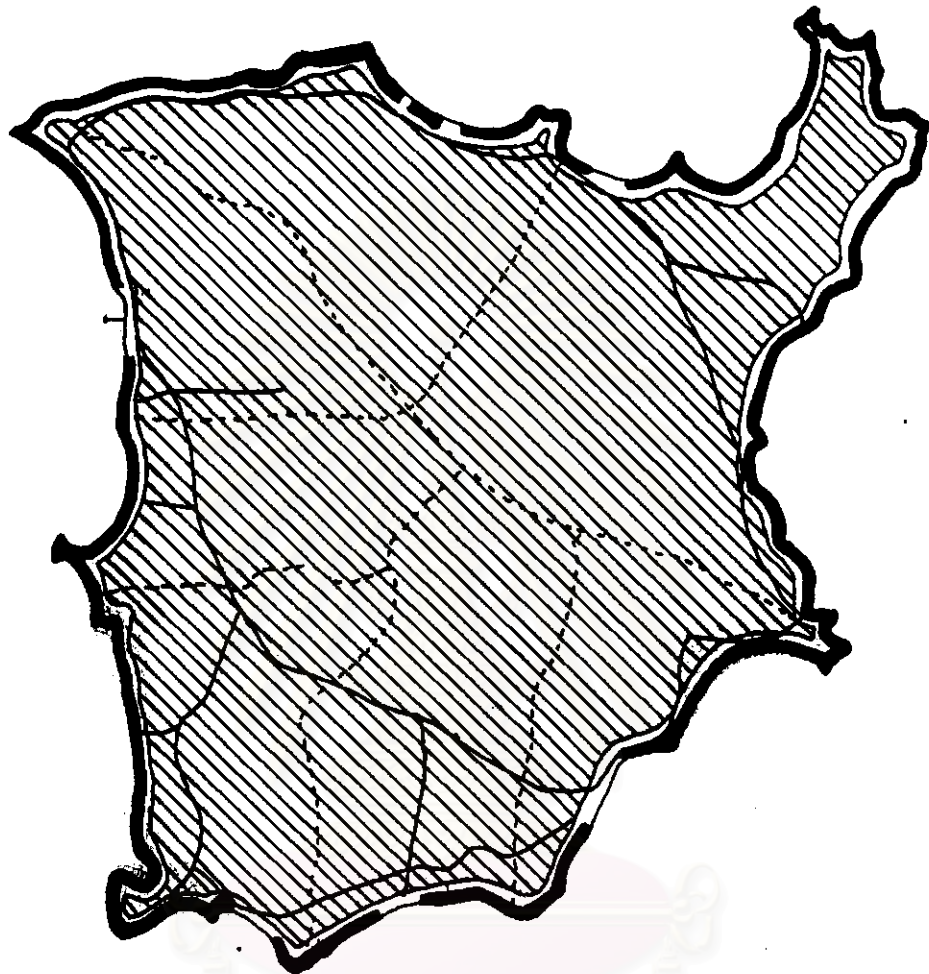
หรือรับนักท่องเที่ยวสูงสุดเต็มที่ ไม่เกิน 20,000 คน-วันวัน หรือเฉลี่ยประมาณ 12,800 คน-กวัน ประมาณว่าจะเท่ากับนักท่องเที่ยวสูงสุดไปเกิน 940,000 คนปี (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย : 2538) นั้นเท่ากับว่าการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจะรองรับได้กับจำนวนนักท่องเที่ยวและห้องพักในอีก 10 ข้างหน้าเท่านั้น

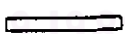

ข้อเสนอแนะในเรื่องการใช้ที่ดินนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อลดปัญหาเรื่องการใช้ที่ดิน อันเป็นสาเหตุหลักของปัญหาอื่น ๆ อีกหลายปัญหา และมีความรุนแรงอยู่ในระดับสูงมาก และเพื่อป้องกันขั้นตอนการพัฒนาที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ ขั้นตอนการหยุดนิ่ง (Stagnation) และขั้นเสื่อม (Rejuvenation) เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังมีรายละเอียด ดังนี้

ข้อเสนอแนะด้านการใช้ที่ดิน

จากการศึกษาพบว่า พื้นที่ชายหาดมีความเหมาะสมและมีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยว แต่ส่งต่อการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด และได้รับผลกระทบในทุก ๆ ทางค่อนข้างสูง ผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งหมดส่วนใหญ่มีสาเหตุจากการขยายตัวของพื้นที่สิ่งปลูกสร้างในรูปแบบสถานที่พักแรมโดยปราศจากการควบคุม ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญของการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินไปเพื่อการท่องเที่ยว หากสามารถควบคุมการขยายตัวของพื้นที่ปลูกสร้างไว้ได้ก็จะช่วยลดปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นตามมาได้โดยปริยาย ส่วนพื้นที่ตอนในของเกาะได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวรองลงมา เนื่องจากมีแหล่งทรัพยากรที่สำคัญที่รองรับการท่องเที่ยวทั้งในรูปของแหล่งท่องเที่ยว การขยายตัวจากพื้นที่ชายหาด รวมทั้งการรุกล้ำพื้นที่ การใช้พื้นที่โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสม

การศึกษาข้อบังคับทางกฎหมาย พบว่า ในปัจจุบันพื้นที่บนเกาะนี้ได้ถูกควบคุมการก่อสร้างอาคารไว้ด้วยประกาศกระทรวงมหาดไทย ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 22 (พ.ศ.2532) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 ซึ่งกำหนดมาตรการควบคุมในพื้นที่ภายในระยะ 200 เมตร จากชายฝั่งทะเล ส่วนพื้นที่ตอนในยังไม่มีการควบคุมอาคารอย่างชัดเจน กระนั้นก็ตามถือได้ว่าเป็นการควบคุมการขยายตัวของพื้นที่ปลูกสร้างไปแล้วส่วนหนึ่ง กล่าวคือเมื่อมีการควบคุมการก่อสร้างอาคารริมทะเล มีผลทำให้สถานที่พักแรมไม่สามารถสร้างติดชายหาด และต้องมีความสูงและพื้นที่อาคารไม่เกินกว่าที่กำหนดไว้ รวมถึงพื้นที่ว่างโดยรอบอาคารต้องไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้เช่นกัน (ตารางที่ 6.3 และแผนที่ 6.2) ทำให้การขยายตัวของอาคารสิ่งปลูกสร้างในเกาะสมุยไม่มีอาคารสูงเกิดขึ้น เพราะไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างได้ แต่กระนั้นก็ตาม เมื่อการขยายตัวแนวตั้งไม่สามารถกระทำได้ ก็ได้มีการพยายามเล็งกฎหมายทำให้การควบคุมการขยายตัวในแนวราบไม่ได้ผลนัก

- บริเวณที่ 1 ระยะ 50 เมตร จากแนวชายฝั่ง
- บริเวณที่ 2 ระยะ 200 เมตร จากทะเลและเขต ก
- พื้นที่ตอนใน (มาตรการควบคุมอาคารไม่เข้มงวด)

ผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีต่อการใช้ที่ดินและสภาพแวดล้อมของเกาะสมุย จ.สุราษฎร์ธานี

แผนที่ 6.2 แสดงเขตการควบคุมอาคาร

ที่มา : แผนพัฒนากิจการราชการควบคุมอาคาร (ฉบับที่ 22 พ.ศ.2532)

0 1 2 3 km.

ตารางที่ 6.3 มาตรการควบคุมการก่อสร้าง

บริเวณที่	อาณาเขต	มาตรการควบคุม
1	พื้นที่ในบริเวณที่วัดจากแนวชายฝั่งของเกาะสมุยเข้าไปในแผ่นดิน 50 เมตร ตลอดแนวชายฝั่ง เว้นแต่ เขต ก*	<ul style="list-style-type: none"> ■ อาคารเดี่ยวชั้นเดียวที่มีความสูงไม่เกิน 6 เมตร ■ พื้นที่อาคารรวมกันไม่เกิน 75 ตร.ม. ■ พื้นที่ว่างรอบอาคารไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของที่ดินที่ขออนุญาตก่อสร้าง ■ ห่างจากชายฝั่งทะเลอย่างน้อย 10 เมตร
2	ระยะ 150 เมตรจากแนวเขตบริเวณที่ 1 และเขต ก*	<ul style="list-style-type: none"> ■ อาคารสูงไม่เกิน 12 เมตร ■ พื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นไม่เกิน 2,000 ตร.ม. ■ ระยะห่างจากอาคารอื่นโดยรอบไม่น้อยกว่า 5 เมตร ■ ที่ว่างในที่ดินแปลงที่ก่อสร้างไม่น้อยกว่าร้อยละ 50
3	พื้นที่นอกเหนือบริเวณที่ 1 และ 2 (พื้นที่ตอนใน)	ไม่มีมาตรการควบคุมแน่ชัด

ที่มา : พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522

หมายเหตุ : * ได้แก่ พื้นที่บ้านตลาดแม่ห้า ด.แม่ห้า พื้นที่บ้านป้อมศุด ด.ป้อมศุด พื้นที่บ้านหัวถนน ด.มะเร็ต พื้นที่บ้านบางเก่า ด.หน้าเมือง พื้นที่บ้านท้องกรูด ด.คลังงาม พื้นที่บ้านท้องโตนด ด.คลังงาม และพื้นที่บ้านหน้าทอน ด.อ่างทอง

เพื่อให้การขยายตัวของสิ่งปลูกสร้างทางการท่องเที่ยวอยู่ในระดับที่เหมาะสม และลดปัญหาที่จะเกิดตามมาจึงควรกำหนดให้มีมาตรการควบคุมการพัฒนา โดยควบคุมการใช้ที่ดินเป็นหลัก โดยเสนอให้มีการจัดการระเบียบและควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินริมทะเลและพื้นที่ตอนใน ข้อเสนอแนะนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อจำกัดการขยายตัวของพื้นที่ชุมชนและการท่องเที่ยวมิให้มีความหนาแน่นเพิ่มขึ้น และมีให้มีการกระจายตัวตามแนวชายฝั่ง และรุกเข้าไปในพื้นที่ตอนใน ตลอดจนควบคุมการทำลายทัศนียภาพโดยการควบคุมอาคาร การจัดภูมิทัศน์ ป้องกันการรุกร้าพื้นที่สาธารณะ ลดการขัดแย้งการใช้ประโยชน์ที่ดิน การรักษาแหล่งน้ำดิบ บริเวณสันทราย และทรัพยากรดิน ดังนี้

แผนการใช้ที่ดิน

มีเป้าหมายหลักของแผนได้แก่ การลดความรุนแรงของปัญหาเกี่ยวกับการใช้ที่ดินและสภาพแวดล้อมให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ และเป้าหมายรองลงไปคือการควบคุมป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาประเภทเดียวกันเพิ่มขึ้นอีกในบริเวณเกาะสมุยในอนาคต โดยรายละเอียดของแผนประกอบด้วย มาตรการหลักและมาตรการย่อย ดังนี้

มาตรการหลัก

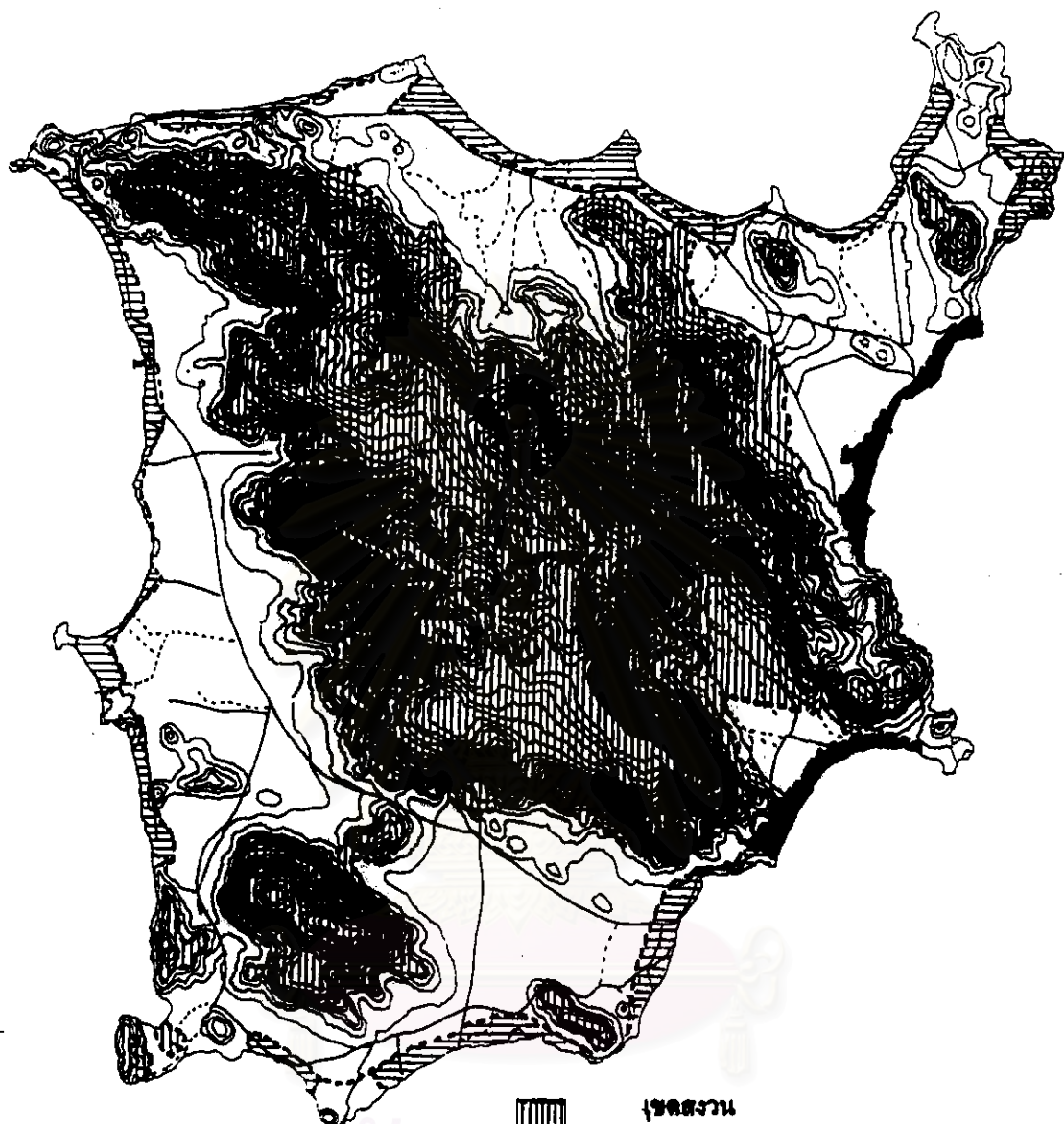
กำหนดเขตการใช้ที่ดิน (Zoning Measures) ซึ่งเป็นมาตรการสำคัญที่มีผลต่อการกระจุกตัว หรือกระจายตัวของกิจกรรมทางการท่องเที่ยวโดยแบ่งเป็น พื้นที่ตลอดแนวชายหาดและพื้นที่ตอนใน ออกเป็น 4 เขต คือเขตพัฒนาการท่องเที่ยว (Tourism Development Zone) เขตควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยว (Limit of Tourism Development Zone) เขตอนุรักษ์ (Conservation Zone) และเขตสงวน (Preservation Zone) ดังปรากฏขอบเขตผังแผนที่ 6.3 และ พื้นที่ชายฝั่ง ดังปรากฏในแผนที่ 6.4

พื้นที่ตลอดแนวชายหาดและพื้นที่ตอนใน กำหนดเป็น 4 เขต มีรายละเอียดดังนี้

เขตพัฒนาการท่องเที่ยว (Tourism Development Zone)

เป็นพื้นที่เหมาะสมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งจะรวมทั้งการตั้งชุมชนบริการในด้านต่าง ๆ พื้นที่พัฒนาจัดอยู่ในเขตนี้ คือ หาดแดง สำหรับนักท่องเที่ยวประเภทกลางคนหรือคนสูงอายุ หาดละไม สำหรับนักท่องเที่ยวท่นุสาว โดยยินยอมให้มีการพัฒนาด้านต่าง ๆ ได้แต่อยู่ภายใต้การควบคุม ทั้งนี้เพื่อไม่ให้มีผลกระทบต่อพื้นที่สงวนและพื้นที่อนุรักษ์

1. ห้ามใช้ที่ดินในพื้นที่ดังกล่าว เพื่อประกอบกิจกรรมทางการท่องเที่ยวนอกเหนือจากกิจกรรมดังต่อไปนี้ คือ โรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศประเภทอื่น ร้านค้า ร้านอาหาร และสถานบันเทิง โดยจำนวนของกิจกรรมดังกล่าวต้องอยู่ในระดับที่สภาพแวดล้อมสามารถรองรับการขยายตัวได้ รวมถึงไม่ส่งผลกระทบต่อให้เกิดการทำลายคุณค่าของสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ แต่สำหรับหาดละไมควรควบคุมสถานที่พักแรมแต่ละแห่งมีห้องพักไม่เกิน 80 ห้อง เพื่อเป็นการแบ่งประเภทนักท่องเที่ยวออกจากหาดแดง
2. กำหนดให้มีการควบคุมรูปแบบและขนาดของอาคารมิให้โดดเด่นเหนือสภาพแวดล้อมธรรมชาติ และควรทำคู่มือแนะนำรูปแบบอาคารที่เหมาะสมเผยแพร่
3. กำหนดเป็นเขตพิเศษให้อาคารทุกชนิดต้องมีระบบบำบัดน้ำเสียของตนเอง โดยอยู่ภายใต้มาตรฐานน้ำทิ้งจึงจะสามารถปล่อยน้ำที่บำบัดแล้วลงท่อระบายน้ำได้
4. กำหนดการถอยร่นอาคารจากแนวถนนหาดพัฒนา และกำหนดระยะถอยร่นจากพื้นที่สาธารณะด้วย ซึ่งเท่ากับเป็นการป้องกันการรुकล้ำพื้นที่สาธารณะไปโดยปริยาย
5. ห้ามการรुकล้ำหาดทรายโดยการก่อสร้างอาคาร อย่างเด็ดขาด
6. ควบคุมจำนวนสถานบันเทิงเรียงรัยและจำกัดพื้นที่ของสถานประกอบการเพื่อไม่ได้รับกวนการใช้ที่ดินประเภทอื่นที่อยู่ข้างเคียง
7. กำหนดความสูงอาคาร ระยะถอยร่นจากแนวถนนสายหลัก สายรองและแนวทางน้ำสาธารณะ

- เขตสงวน
- เขตอนุรักษ์
- เขตพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยว
- เขตควบคุมการพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยว

ผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีต่อการใช้ที่ดินและสภาพแวดล้อมของเกาะสมุย จ.สุราษฎร์ธานี

แผนที่ 6.3 แสดงพื้นที่ตามมาตรการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

โดยมีการแบ่งเขตย่อยในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวดังนี้

1. กำหนดเขตกิจกรรมการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแยกกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่มีความขัดแย้งซึ่งกันและกันได้แก่ บริเวณแหล่งบันเทิงเรีงรมย์ แหล่งค้าขาย และแหล่งกีฬาทางน้ำกับแหล่งพักผ่อนและเขตชุมชน ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการขัดแย้งการใช้ประโยชน์ที่ดินได้ทางหนึ่ง

เขตบันเทิง (Zone : Entertainment Area) เนื่องจากมีการเพิ่มขึ้นของจำนวนบาร์เบียร์ บาร์โกโก้ ผับ ดิสโก้เธค อย่างปราศจากการควบคุม ซึ่งนำไปสู่ความตกต่ำของภาพพจน์แหล่งท่องเที่ยว และศีลธรรมอันดีงามของชุมชน จึงเสนอให้ทางราชการควบคุมจำนวนสถานบันเทิงข้างต้นไม่ให้เพิ่มขึ้นและกำจัดบริเวณแหล่งบันเทิงไว้เฉพาะที่ คือ เฉพาะด้านหลังถนน ทาดแวง ทาดละไม เท่านั้น เนื่องจากปัจจุบันมีการขยายตัวของแหล่งบันเทิงเข้าบริเวณพื้นที่สาธารณะ พุ่ แหล่งชุมชนแล้ว นอกจากนี้ต้องควบคุมมิให้แหล่งบันเทิงเหล่านี้ปรากฏในลักษณะดิสโก้ชวยทาดอันเป็นแหล่งพักผ่อนของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ควบคุมเสียงโดยไม่ติดลำโพงไว้นอกอาคารด้วย

เขตเรือสกี (Zone : Jetskis and Ski-boats) หรือเขตควบคุมกีฬาทางน้ำ กระทำได้โดยกำหนดและจำกัดเขตเล่นกีฬาทางน้ำไว้เฉพาะที่หรือกำหนดเขตให้อยู่ห่างจากฝั่งในระยะที่ไม่ได้ยินเสียงหรือเกิดอันตรายต่อนักท่องเที่ยวที่ว่ายน้ำเล่น เช่น ในบริเวณท้องตะเคียน (ระดับน้ำลึกกว่า 10 เมตร) เนื่องจากเป็นหน้าผาสูงชัน อยู่ห่างจากแหล่งพักผ่อน และอยู่ไม่ไกลจากทาดแวง ทาดละไม ซึ่งเป็นที่นิยมแก่นักท่องเที่ยว

เขตขายสินค้า (Zone : Beach Vendor) ควรจัดสถานที่ขายสินค้าและบริการอย่างเป็นสัดส่วนไว้ที่ด้านหลังทาด เพื่อจำกัดแม่ค้าหาบเร่ขายทาด ซึ่งรบกวนการพักผ่อนนักท่องเที่ยว

เขตควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยว (Limit of Tourism Development Zone)

เป็นเขตควบคุมการพัฒนา ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันการพัฒนาแบบ Ribbon Development ทำให้เกิดการอนุรักษ์ชายฝั่งทะเล นอกจากนั้นยังอาจมีผลช่วยไม่ให้เกิดอุปสรรคและประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดระบบสาธารณูปโภคอีกด้วย ได้แก่ พื้นที่ชายทะเลรอบเกาะยกเว้นพื้นที่ในเขตพัฒนา เขตอนุรักษ์ และเขตสงวน พื้นที่ในเขตควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวนี้ ได้แก่ บริเวณทาดแม่ น้ำ ทาดเชิงมน ทาดบ่อผุด ทาดบางน้ำจืด เป็นต้น ดังมีมาตรการควบคุมดังนี้

1. กิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่สามารถยินยอมให้เกิดขึ้นได้คือ โรงแรมหรือสถานที่พักแรมประเภทอื่น และร้านค้า ร้านอาหาร โดยจำกัดจำนวนของกิจกรรมดังกล่าวให้อยู่ในระดับที่สภาพแวดล้อมสามารถรองรับได้ และมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของพื้นที่ไม่มากนัก

2. พื้นที่ยังคงสภาพธรรมชาติสมบูรณ์ เช่น ป่าชายเลน ป่าพรุ พื้นที่รับน้ำ ไม่อนุญาตให้มีสิ่งก่อสร้างใด ๆ เกิดขึ้น

3. กำหนดให้มีการควบคุมรูปแบบ และขนาดของอาคาร โดยเฉพาะอาคารในลักษณะบ้านแถว ตึกแถว และห้องแถว มิให้แปลกแยกและโดดเด่นเหนือสภาพแวดล้อมธรรมชาติและควรทำคู่มือแนะนำรูปแบบอาคารที่เหมาะสมเผยแพร่

4. กำหนดให้อาคารสถานที่พักแรมทำการบำบัดน้ำเสียของตนเองก่อนปล่อยลงสู่ท่อระบายน้ำ ทะเลโดยตรง

5. กำหนดความสูงอาคาร ระยะถอยร่นจากแนวถนนสายหลัก สายรองและแนวท่างน้ำสาธารณะ

เขตพื้นที่อนุรักษ์ (Conservation Zone)

เป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าและความสำคัญที่ย่อมให้มีการใช้ประโยชน์ได้บ้าง ทั้งนี้เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านใดด้านหนึ่ง ที่อาจจะส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเป็นที่ไม่เห็นหนักถึงความสมดุลทางนิเวศวิทยามากนัก มีสภาพภูมิทัศน์ที่สร้างความต่อเนื่องกลมกลืนระหว่างชายฝั่งทะเลกับทิวทัศน์ที่เป็นภูเขาสูง เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญในการเป็นระบบนิเวศเกษตรกรรม และระบบชุมชนชนบทได้แก่ ชุมชนเมืองเก่า หมู่บ้านลึปะน้อย หน้าพระदान หมู่บ้านแม่ น้ำ ที่มีลักษณะเฉพาะตัวของเกาะสมุยแต่ละจะเป็นแนวป้องกัน (Buffer Zone) ระหว่างพื้นที่สงวนกับพื้นที่พัฒนา พื้นที่ทั้งหมดถูกถือครองกรรมสิทธิ์ ตลอดจนรักษาไว้เพื่อเป็นทางเลือกที่จะพัฒนาในอนาคต ส่วนใหญ่เป็นที่อยู่อาศัยของราษฎร การใช้ที่ดินส่วนใหญ่เป็นส่วนมะพร้าว ซึ่งเป็นระบบเกษตรกรรมที่สำคัญทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นพื้นที่สีเขียวสร้างความร่มรื่นแก่นักท่องเที่ยว โดยมีข้อจำกัดดังนี้

1. กำหนดข้อบังคับสุขาภิบาลเกาะสมุย เกี่ยวกับระยะถอยร่นและความสูงของอาคาร (ไม่เกิน 12 เมตร หรือไม่เกินกว่ายอดมะพร้าว) บริเวณสองข้างถนนสายรอบเกาะและถนนสายแยกย่อยต่าง ๆ

2. จัดทำแผนการส่งเสริมการเกษตรและการจัดการน้ำ เพื่อการเกษตรในพื้นที่สวนนา ให้มีประสิทธิภาพ

3. ห้ามใช้ที่ดินในพื้นที่ดังกล่าว เพื่อประกอบกิจกรรมทางการท่องเที่ยว นอกจากกิจกรรมดังต่อไปนี้ คือ โรงแรม หรือบังกะโล โดยกำหนดขนาดห้องพักไม่เกิน 40 ห้อง ร้านค้า ร้านอาหาร โดยต้องมีการควบคุมรูปทรงจากทางราชการ เพื่อไม่ให้เอกลักษณ์สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นต้องหมดไป

4. ในการส่งเสริมการเกษตรให้ยึดหลักมาตรฐานการอนุรักษ์ดินและน้ำ

5. ส่งเสริมสถาปัตยกรรมอาคารที่พักอาศัยแบบพื้นบ้านซึ่งเป็นเอกลักษณ์และสอดคล้องกับธรรมชาติ โดยการจัดทำเอกสารแบบแปลนจำลองรายละเอียดทางสถาปัตยกรรมและเทคนิคในการก่อสร้าง ตลอดจนแนวความคิดในการออกแบบและการใช้ประโยชน์ภายใน ภายนอกอาคาร

6. เน้นมาตรการคุ้มครองในพื้นที่บริเวณนี้ซึ่งกฎหมายควบคุมอาคารยังไม่ได้วางมาตรการที่ชัดเจน

7. กำหนดความสูงอาคาร ระยะถอยร่นจากแนวถนนสายหลัก สายรองและแนวทาง น้ำสาธารณะ

เขตสงวน (Preservation Zone)

เป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าความสำคัญทางวิชาการ ทั้งที่เป็นทางธรรมชาติหรือทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม และมีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบ ซึ่งสามารถถูกทำลายได้ง่าย ในการจัดการพื้นที่ส่วนนี้มีให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงใด ๆ นอกจากจะเป็นไปตามขบวนการพัฒนาของธรรมชาติ พื้นที่เกาะสมัยที่อาจจะจัดเป็นพื้นที่นี้ ได้แก่ พื้นที่ที่มีความสำคัญทางสภาวะแวดล้อมและนิเวศวิทยา เช่น บริเวณที่มีพืชพรรณและหรือพันธุ์สัตว์ เนื่องจากอาจได้รับความกระทบกระเทือนทางนิเวศวิทยาได้ง่าย แหล่งเพาะพันธุ์หรือเจริญพันธุ์ตามธรรมชาติของสัตว์น้ำที่มีคุณค่าทั้งทางนิเวศวิทยาและเศรษฐกิจ และสภาพภูมิประเทศบางลักษณะที่มีลักษณะเปราะบางง่ายต่อการถูกทำลาย เช่น แหล่งต้นน้ำลำธาร ทาดทราย สันทราย พรุ น้ำตก แนวปะการัง รวมถึงบริเวณที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี สำหรับพื้นที่สงวนส่วนใหญ่อยู่ตอนใน ตอนกลางของเกาะ พื้นที่ประเภทนี้รวมถึงพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติน้ำตกหินลาด ซึ่งเป็นพื้นที่สงวนตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ พื้นที่ประเภทนี้ถูกจัดเป็นพื้นที่สงวนเนื่องจากมีความสำคัญเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร ส่วนใหญ่จัดอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีความสำคัญทางการท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นองค์ประกอบทางทัศนียภาพที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวเกาะสมัย และพื้นที่เหล่านี้ส่วนใหญ่ยังไม่ได้ออกเอกสารสิทธิ์สำคัญ มีมาตรการในการจัดการเพื่อให้เป็นพื้นที่สงวนดังนี้

1. ไม่ให้ใช้พื้นที่ในทุกกรณี ดำเนินการควบคุมเขตพื้นที่ใช้ประโยชน์และโยกย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ รวมทั้งการฟื้นฟูสภาพธรรมชาติในพื้นที่หลังจากที่โยกย้ายราษฎรออกแล้ว
2. ดำเนินการควบคุมพื้นที่ไม่ให้มีการบุกรุกใหม่ เพื่อเป็นการให้ธรรมชาติฟื้นตัวและเพื่อฟื้นฟูสภาพธรรมชาติของแหล่งต้นน้ำลำธาร
3. ในพื้นที่สงวนห้ามมิให้มีการจับจองหรือครอบครองพื้นที่ หรือมีอาคารก่อสร้างอื่นใด เว้นแต่ที่ดินที่ได้มาโดยชอบของกฎหมาย และห้ามมิให้มีการก่อสร้างอื่นใดที่มีความสูงเกิน 6 เมตร โดยห้ามดำเนินการกิจการโรงแรม บังกะโล กักตุนอาหาร ร้านอาหาร อาคารชุดหรืออาคารขนาดใหญ่ การทำเกษตรที่มีปัญหาต่อการอนุรักษ์ดินและน้ำและมลพิษสิ่งแวดล้อม การจัดสรรที่ดิน รวมไปถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวประเภททัวร์ป่า
4. กำหนดความสูงอาคาร ระยะถอยร่นจากแนวทางน้ำสาธารณะ
5. ห้ามขุดตักดินลูกรังเพื่อการค้า
6. ปลุกจิตสำนึกให้ประชาชนในพื้นที่เข้าใจถึงความสำคัญของป่าไม้ และให้ความร่วมมือในการดูแลรักษาป่าไม้

อนึ่ง ขอบเขตของเขตอนุรักษ์และเขตสงวนผู้วิจัยได้ใช้แนวทางที่สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทยได้ศึกษาไว้ (การจัดทำแผนการจัดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ บริเวณเกาะสมัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี : 2539) โดยใช้ตัวแปรดังนี้ การจัดชั้นคุณภาพ

ลุ่มน้ำ การใช้ที่ดิน การศึกษาพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว และการถือครองที่ดิน เป็นเกณฑ์กำหนดขอบเขตพื้นที่

มาตรการย่อย

1. ป้องกันการขยายตัวการพัฒนาแบบ Ribbon Development จึงควรให้มีการควบคุมการเชื่อมต่อของถนนเอกชนเข้ากับทางหลวง (Access Control) อย่างเคร่งครัด เพื่อไม่ให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม

2. การจัดวางผังเมืองรวม เกาะสมุยได้มีการผังเมืองรวมฉบับที่ 251 (พ.ศ.2538) แต่ผังเมืองรวมดังกล่าวล้าสมัย ไม่สอดคล้องกับสภาพเป็นจริง โดยเฉพาะย่านแหล่งท่องเที่ยวและเขตชนบท เพราะเกาะสมุยได้มีการขยายตัวไปมาก ผังที่กำหนดไม่สารถบังคับใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาเป็นไปตามแนวทางที่กำหนดได้ ประกอบกับรูปแบบการบังคับตามผังเมืองในระยะที่ผ่านมา ไม่ได้กำหนดวิธีการที่รัดกุมพอต่อการบังคับใช้ ผังเมืองรวมเกาะสมุยควรมีกำหนดบริเวณที่ชัดเจน สำหรับสงวนรักษาสีงแวดล้อมธรรมชาติ (แก๊ซเซตชนบทที่อยู่ในพื้นที่ภูเขาสาธารณะ) ควรกำหนดให้มีการจัดทำผังแนบหรือผังเฉพาะในชุมชน ทล็ก 3 แห่งก่อนคือ ตลาดหน้าทอน ทาดเวงและทาดละไม หลังจากนั้นควรปรับปรุงแนวทางการใช้ที่ดินเพื่อที่ทันต่อการพัฒนาทางการท่องเที่ยวและความคุมการใช้ที่ดินให้เป็นไปตามแนวทางที่เหมาะสม

พื้นที่ชายฝั่ง

ได้แก่ ส่วนของพื้นที่น้ำทะเลที่อยู่โดยรอบพื้นที่ศึกษา ซึ่งมีเนื้อที่ 558 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ชายฝั่งของเกาะสมุยเป็นระบบนิเวศธรรมชาติ ที่มีความสำคัญบริเวณหนึ่งเนื่องจากเป็นพื้นที่แหล่งปะการังจำนวนมาก และแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำตามธรรมชาติ และเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อโครงสร้างและการยึดเกาะชายฝั่ง ตลอดทั้งเป็นพื้นที่ที่รองรับการพัฒนาและใช้ประโยชน์หลายด้าน แต่มีลักษณะเปราะบางต่อการถูกรบกวนกระทบกระเทือน จึงต้องมีการจัดการอนุรักษ์อย่างเหมาะสม

อนึ่ง ในการจัดขอบเขตการควบคุมการใช้ประโยชน์พื้นที่ชายฝั่งได้อาศัยตามแนวทางที่สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งได้ศึกษาไว้เป็นอย่างดีแล้ว ซึ่งได้จัดพื้นที่ชายฝั่งเป็นพื้นที่อนุรักษ์แหล่งน้ำและพันธุ์สัตว์น้ำ มีข้อกำหนดดังนี้

- กำหนดให้พื้นที่ชายฝั่งของเกาะสมุยและเกาะบริวาร เป็นเขตพื้นที่คุ้มครอง สิ่งแวดล้อม
- กำหนดให้เขตชายฝั่งเป็นเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำตามกฎหมายประมง

โดยการจัดเขตพื้นที่ชายฝั่งออกเป็น 2 เขต ดังแผนที่ 6.4 เพื่อการจัดการดังนี้

1) เขตอนุรักษ์ในแนวปะการัง ซึ่งแบ่งย่อยเป็น 2 เขต คือ

- เขตรักษาพืชพันธุ์สัตว์น้ำที่ห้ามเข้าโดยมิได้รับอนุญาต ได้แก่ บริเวณหินอ่างวาง
- เขตรักษาพืชพันธุ์สัตว์น้ำที่ห้ามทำการประมงทุกชนิด ได้แก่ บริเวณอ่าวบางปอง ด้านเหนือหาดแฉวงถึงเกาะมัดหลัง แหลมตอ

2) เขตท่องเที่ยว-นันทนาการและพื้นที่ชายฝั่งทั้งหมด เป็นพื้นที่ควบคุมการใช้ประโยชน์โดยกำหนดมาตรการป้องกันกิจกรรมที่จะมีผลกระทบต่อโครงสร้างชายฝั่ง การป้องกันปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม และผลกระทบกระเทือนจากการใช้ประโยชน์จากกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะการท่องเที่ยว ได้แก่ บริเวณโดยรอบเกาะสมุยยกเว้นในข้อ 1)

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

■ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ระบบโครงสร้างพื้นฐานหรือสาธารณูปโภค เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทบริการประเภทหนึ่ง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาทุกประเภท การพัฒนาหรือปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคส่วนใหญ่เป็นการบริการของรัฐที่จัดขึ้นเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยบางโครงการอาจเกี่ยวข้องกับพัฒนาการท่องเที่ยวหรือไม่ก็ได้ เกาะสมุยมีการพัฒนาทางการท่องเที่ยวมาโดยลำดับทำให้มีโอกาสที่จะเกิดปัญหาได้ ข้อเสนอแนะด้านโครงสร้างพื้นฐานนี้เสนอแนะให้หน่วยงานที่รับผิดชอบได้ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป โดยน่าจะพิจารณาใน 3 ด้าน ด้วยกันคือ มาตรฐานและระบบถนน การเก็บและกำจัดขยะและของเสีย และแหล่งน้ำเพื่อการประปา ซึ่งมี 2 แนวทางในการจัดการคือ

- การลดอุปสงค์หรือลดจำนวนนักท่องเที่ยวหรือจำกัดอุปสงค์ให้คงเดิม ซึ่งเป็นผู้ใช้โครงสร้างพื้นฐานเหล่านั้นลง ซึ่งเท่ากับเป็นการลดการใช้ ลดความต้องการลงหรือจำกัดความต้องการให้คงเดิม
- การขยายความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งเท่ากับเป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เพื่อให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวภายใต้ขีดความสามารถออกไปอีกกระทันหนึ่ง

■ ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยมากเป็นผลต่อเนื่องมาจากผลกระทบด้านการใช้ที่ดิน ได้แก่ ค่าครองชีพสูงขึ้น การกว้านซื้อที่ดิน ราคาที่ดินสูงขึ้นมูลค่าที่ดินแพงเกินจริง การขาดแคลนแรงงานภาคเกษตรและภาคบริการ การเข้ามาประกอบการของนายทุนต่างถิ่น วิถีชีวิตเปลี่ยนเป็นสังคมเมืองมากขึ้น การอพยพเข้าของแรงงานต่างถิ่น อบายมุขและการเสื่อมโทรมทางศีลธรรม ซึ่งถ้าสามารถควบคุมการขยายตัวของการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวได้แล้ว ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมายังด้านเศรษฐกิจและสังคมส่วนหนึ่งย่อมลดลง ซึ่งหมายถึงผลกระทบด้านคุณค่าคุณภาพชีวิตของมนุษย์ได้รับการแก้ไข ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้มีการศึกษาหาแนวทางการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมเป็นการเฉพาะเพิ่มเติม